

A Fővárosi Ítéltábla a Kummer Ügyvédi Iroda (címe); ügyintéző: dr. Kummer Ákos ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a Nagy & Trócsányi Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: dr. Nagy Péter ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2013. március 22. napján kelt 19.P.22.708/2012/10. számú ítélete ellen az alperes részéről 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 45.000 (Negyvenötezer) forint + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 84.000 (Nyolcvannégyezer) forint kereseti és fellebbezési illeték a Magyar Állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy az című ...-i műsorában adott interjú során neonácinak titulálta. Kérte az alperes eltiltását a további jogsértéstől, valamint kötelezését elégtételadásra akként, hogy az elkövetett jogsértés miatt magánlevélben fejezze ki sajnálkozását, egyben kérte feljogosítását ezen magánlevél nyilvánosságra hozatalára.

Hivatkozott arra, hogy a neonáci ideológiákat a társadalom egyértelműen elmarasztalóan, negatívan értékeli, politikai közszereplőként sem köteles tűrni az indokolatlanul sértő, bántó kifejezés vele szemben történő használatát, miután soha nem volt és nem is lesz olyan megnyilvánulásuk, amely alapot adna arra, hogy bárki ezzel az eszmerendszerrel azonosítsa.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Érdemi ellenkérelmében előadta, hogy

történész professzorként egy történelmi kérdéseket feszegető tévéműsorban illetve neonáci jelzővel a felperest, mely véleményével nincs egyedül. Ezen állítását társadalomtudományi elemzéssel és az általa felkért történészekről származó véleményekkel kívánta alátámasztani. Hivatkozott továbbá arra, hogy a neonáci kifejezés a társadalomtudományban és a közéletben elfogadott, használt és más kifejezéssel pontosan le nem írható jelenség, melynek értéktartalma relatív.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait azzal, hogy az ... televíziós csatornán ...-én a ... című műsorban a vele készített interjúban neonácinak nevezte a felperest.

Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta.

Kötelezte, hogy elégtételadásként az általa elkövetett jogsértés miatt 15 napon belül a felperesnek küldendő magánlevélben fejezze ki sajnálkozását a felperessel szemben.

A felperest feljogosította ezen magánlevél nyilvánosságra hozatalára.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30.000 forint perköltséget, míg külön felhívásra a Magyar Államnak 36.000 forint illetéket.

Ítéletének indokolásában idézte a perbeli időpontban hatályban volt Alkotmány 8. § (1) bekezdésének, 59. § (1) bekezdésének és 61. § (1) bekezdésének szabályait, valamint a Ptk. 75. § (1) bekezdésében, a 78. § (1)-(2) bekezdésében és a 84. § (1) bekezdésében foglaltakat.

A PK 12. számú állásfoglalás alapján rögzítette, hogy véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, politikai, tudományos és művészeti vita önmagában nem lehet sajtó-helyreigazítás alapja. Az állásfoglalás indokolása szerint a sajtóban közölt álláspont, értékelés akkor sem felel meg társadalmi rendeltetésének, ha a közlemény más személyiségét sértő valótlan tényállítást ugyan nem tartalmaz, de kifejezésmódjában indokolatlanul bántó, lealacsonyító, durván sértő kifejezés használata okoz sérelmet.

Ennek alapján azt vizsgálta, hogy a felperes által kifogásolt alperesi véleményben foglalt kifejezés indokolatlanul sértő-e.

A Pp. 206. § (1) bekezdésében és a 164. § (1) bekezdésében foglalt szabályozásra figyelemmel utalt arra, hogy az alperes az eljárás során maga is akként nyilatkozott, hogy a felperes neonáci mivoltát nem tudná bizonyítani, miután ebben a kérdésben nincs tudományos közmegegyezés. Leszögezte, hogy bár az alperes mindvégig arra hivatkozott, hogy a felperes neonáci mivolta tudományos viták középpontjában áll és ekként nem képezheti a per tárgyát, azonban a felperes keresete nem erre irányult.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes keresetében kifogásolt, jelzős szerkezetből álló véleménynyilvánítás nem a felperesi párt politikai, ideológiai, rendszertani elhelyezésével kapcsolatos vitában hangzott el, hanem egy történelmi témát tárgyaló műsorban vetette közbe az alperes a felperes nevét, minősítő jelzővel ellátva.

Függetlenül attól, hogy a per tárgyát nem tudományos vita képezte, a peres felek által becsatolt tudományos munkák alapján kívánt rávilágítani arra, hogy a neonáci

jelző tudományos vitán kívüli, önmagában álló öncélú használata miatt lehet indokolatlanul sértő Európában, azon belül is Magyarországon. Kifejtette, hogy a tudományos igényű munkák kivétel nélkül egyetértenek abban, hogy a jobbközép pártoktól jobbra elhelyezkedő tömörülések önálló pártcsaládot alkotnak, mely pártokra számtalan elnevezést használnak a radikális jobboldaltól a szélsőjobboldalin, a neonácin, nemzeti populistán át egészen az ultra nacionalistáig, sőt ezek kombinációjával együtt rendkívül széles a skála. A használt kifejezések, jelzők tekintetében ..., ..., ..., ... álláspontját elemezte.

Az elsőfokú bíróság a felperes alapító nyilatkozatában rögzített azon önmeghatározása, miszerint értékelvű, konzervatív, módszereiben radikális nemzeti keresztény párt, továbbá a peres felek által becsatolt tudományos publikációk alapján azt állapította meg, hogy mind a felperes önmeghatározása, mind a tudományos igényű munkák nemcsak az igen erős neonáci jelző használatát utasítják el, hanem a lényegesen enyhébb, szélső jobboldali kategóriát is, józan önmérsékletre intve a tudomány művelőit, hangsúlyozva kiemelt felelősségüket. Mindez nem jelenti azt, hogy a neonáci kategóriát száműznék a fogalomtárból, hiszen azt alkalmazzák az olyan csoportokra, mint a ... vagy a felosztott ..., melyek kiterjedt kapcsolatokat ápolnak a nemzeti neonáci és skinhead-mozgalmakkal, továbbá deklaráltan Szálasi és a hungarizmus szellemében működnek, meg sem próbálnak belesímulni a demokrácia intézményi és kulturális kereteibe. Kifejtette, hogy egy jobboldali politikai formáció nem attól lesz neonáci, ha néhány sajtóorgánum folyamatosan ilyen tartalmú cikkeket jelentet meg róla, ez legfeljebb társadalmi feszültségek generálására alkalmas. ... elemzésére utalással rögzítette, hogy a populizmus, a szélsőségesesség, a neofasizmus és a fasizmus elnevezések alkalmasak egyrészt arra, hogy kijelöljék egy-egy párt helyét a politikai palettán, másrészt szimbolikus, negatív tartalommal is bírnak. Megjegyezte, hogy bár az alperes által csatolt írásbeli vélemények felkérésére készültek, azok közül azonban ... véleménye szerint a ... nem neonáci párt.

Megítélése szerint ezen nyilatkozatok a bizonyítási eljárás során azért nem bírtak jelentőséggel, mert a per tárgyát nem az képezte, hogy az alperesen kívül vannak-e más személyek is, akik vele azonos véleményt fogalmaznak meg. A perben kizárólag azt kellett vizsgálni, hogy kifejezetten az alperes véleménye az adott kontextusban indokolatlanul sértő volt-e. Ugyanezen okból mellőzte az alperes tanúbizonyítási indítványát, miután nem képezte a per tárgyát az, hogy a felperes jobboldali politikai mezőn belüli elhelyezkedése tudományos vita tárgyát képezi-e vagy sem. A felperes által benyújtott, a felperesi párttal foglalkozó két publikált tudományos anyag csatolása mellett nem volt szükség az alperes által még nem is publikált tanulmány csatolására.

Mindezek alapján azt látta megállapíthatónak, hogy a kifogásolt jelző használatával megvalósuló véleménynyilvánítás teljesen öncélú és ezért indokolatlan volt, hiszen a perbeli műsor nem a felperesről szólt. A felperes neve akként került megemlítésre, hogy a szélső jobboldalt egység kezelve az alperes annak élére helyezte. A felek között sem képezte vita tárgyát az, hogy a neonáci minősítés sértő, ez az általános meggyőződés a közvéleményben is, hiszen a fogalom használat 1990 előtt lényegében tiltott volt, akit a jelenkori plurális demokrácia kialakulása óta eltelt két évtizedben a politikai életben ezzel a jelzővel megbélyegeztek, az a szalonképes

pártok klubjából kiiratkozhatott. Ha az alperes célja kifejezetten a párt lejáratására irányult, akkor nem lehet kérdés az, hogy a használt kifejezés indokolatlanul sérelmes annak a felperesnek a számára, aki demokratikus országgyűlési választások eredményeként került be a parlamentbe. Mindez nem jelenti azt, hogy korlátozást szenvedne a tudomány vagy a véleménynyilvánítás szabadsága, csupán azt, hogy ha valaki öncélúan és indokolatlanul fogalmaz meg súlyosan sértő kijelentést, vállalnia kell annak ódiumát és viselnie polgári jogi következményeit.

A perköltségviselés tárgyában a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése a) pontja alapján határozott, míg a teljesítési határidő meghatározása a Pp. 217. § (1) bekezdésén alapult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az első fokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte.

A felek által nem vitatott tények körében jelölte meg azt, hogy a felperes politikai közszereplő, ekként vele szemben a véleménynyilvánítás határai tágak. Azon, saját elemzésén alapuló kijelentésével, miszerint a felperes neonáci, a véleményét fejezte ki. A neonáci kifejezés a társadalomtudományokban és a közéletben is használt fogalom, melynek értéktartalma relatív. A kifejezés használata a felperessel kapcsolatban hosszabb ideje politikai vita tárgyát képezi mind a tudományos, mind a közélet szereplői között.

Hangsúlyozta a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelmét az alapjogok között, melyet nem vett figyelembe az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatala során.

Miután az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok által nyújtott alapjog védelem szintje nem lehet alacsonyabb, mint az Emberi Jogok Európai Bírósága által kialakított jogvédelem szintje, kérte a fellebbezésében idézett strasbourgi joggyakorlat figyelembevételét a másodfokú döntés meghozatala során, figyelemmel arra is, hogy az Egyezmény a magyar jog szerves része. Kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatából világosan kitűnik az, hogy különbséget kell tenni tényállítások és értékítélet között. A felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy az alperes állítása valótlan, a felperes azonban annak alátámasztására, miszerint nem neonáci, bizonyítást nem vezetett. Mindez nem meglepő, miután bizonyítani csak tényt lehet, az alperes pedig nem tényt állított, hanem csupán véleményét, értékítéletét fejezte ki. A strasbourgi eseti döntésre hivatkozással jutott arra az álláspontra, hogy az elsőfokú bíróság hibát követett el akkor, amikor nem vizsgálta az alperes véleménynyilvánításának elsődleges szándékát, abból ugyanis kiderült volna, hogy célja elsődlegesen az volt, hogy egy, a nyilvánosság széles körének érdeklődésére számot tartó ügy (Horthy Miklós kormányzó felállítandó szobra) okán felhívja a figyelmet a mai szélsőjobbnak a történelem meghamisítására és Horthy tisztára mosására irányuló szándékára. Nem volt célja a felperes tévénezők előtti öncélú lejáratása.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatának tükrében hivatkozott és részletezte a szabad véleménynyilvánítás, a „szabad vélemény” tartalmát, előadva azt, hogy a felperes neonácinak titulálásával értékítéletét fejezte ki, melynek valóságtartalmát nem kell

bizonyítani, annak kinyilvánításához az Alkotmány és az alkotmánybírósági gyakorlat alapján minden joga megvolt. Az elsőfokú bíróság az Alkotmány 61. § (1) bekezdésének és az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit, valamint az alkotmánybírósági gyakorlatot sértette meg akkor, amikor különböző szerzők álláspontjait vizsgálva lényegében a véleménynyilvánításának valóságtartalmát vonta kétségbe. A Horthy-korszak restaurálása és ennek nyomán az antiszemitizmus olyan közérdeklődésre számot tartó téma, hogy az azokról szóló vitaműsorban mindenkinek jogában áll a személyes véleményét kifejteni, az akár jó, akár káros vagy értékes, esetleg értéktelen, függetlenül attól, hogy igaz vagy hamis. A holokauszttal foglalkozó szaktörténészként, egyetemi tanárként számtalanszor kifejtette véleményét a témában, így miután hivatása az, hogy szélesebb nyilvánosság előtt fejtse ki nézeteit, maga is közszereplő, ekként nem csak elmondhatta véleményét, hanem a véleménynyilvánítás vele szemben elvárás is volt.

Rámutatott arra, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása - ugyancsak az Alkotmánybíróság határozataira figyelemmel - csak rendkívül szűk körben megengedett. Az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy miért jutott ettől eltérő, a bírói gyakorlatnak ellentmondó álláspontra.

Ugyancsak az EJEB és az Alkotmánybíróság gyakorlatára utalással fejtette ki azt, hogy a demokrácia megköveteli azt, hogy minden vélemény elhangozhasson és majd a politikai diskurzusban dől el, hogy melyik vélemény válik széles körben elfogadottá. Az elsőfokú bíróság egyoldalúan és tévesen fogta fel a közvélemény kérdését, miután kizárólag azt vizsgálta, hogy a felperesnek mennyire hátrányos, ha rossz vélemény alakul ki róla a közéletben. Ezzel szemben a véleménynyilvánítás szabadsága azt jelenti, hogy a köznek joga van minden véleményt hallani. Nem derül ki az elsőfokú bíróság okfejtéséből, hogy miért nem tekinti az elhangzott neonáci kifejezést a politikai, tudományos vita részének, holott a prezentált tényekből egyértelmű, hogy a felperes megítéléséről - szűkebb és tágabb kontextusban egyaránt - évek óta folyik a vita a szélesebb értelemben vett politika világában. Miután a Horthy-kultuszt a politikai életben elsősorban a felperes ápolja, egy olyan műsorban, amely arról szól, hogy legyen-e a volt kormányzónak szobra, elkerülhetetlen a ... ez irányú törekvéseinek megemlézése.

Az állam intézményvédelmi kötelezettsége körében előadta, hogy a közvéleményt az elsőfokú bíróság tévesen csak a felperes oldalán vette számításba, holott fontosabb lett volna annak vizsgálata, hogy az alperes elmarasztalása mennyiben okozza a véleménynyilvánítás szabadsága objektív intézményvédelmi oldalának sérelmét.

A közszereplők bírálhatóságának európai és a hazai alkotmánybírósági gyakorlatára hivatkozással fejtette ki azt, hogy bár az elsőfokú bíróság kifejezetten vizsgálta a sérelmezett kifejezés indokolatlanul sértő voltát és megállapította, hogy a véleménynyilvánítás öncélú és indokolatlan volt, azonban logikátlan az, hogy miután a műsor alapvetően nem a felperessel foglalkozott, mi és hogyan alapozta meg azt, hogy az elhangzott kijelentés a felperesre nézve indokolatlanul bántó, sértő vagy lealacsonyító volt. Mivel a felperes neonácisága körül nem vitatottan komoly szakmai vita alakult ki, logikailag kizárt az, hogy ezen jelző használata a felperesre vonatkozóan valóban indokolatlan legyen.

A sajtó kiemelt jelentőségére és a végső korlátozási tesztre alapítva hangsúlyozta azt, hogy kijelentése a médiában hangzott el olyan kérdés okán, amely a széles közvélemény érdeklődését felkeltette. Ekként nem csak az írott sajtó, hanem a média feladata is, hogy a közvéleményt minél szélesebb körben tájékoztassa a közérdeklődésre számot tartó véleményekről, álláspontokról, ezért nem csak a véleménynyilvánítás szabadsága, hanem a sajtószabadság is oldalán esik latba, ehhez képest a felperes önérzetének sérelme elenyésző.

Az alkalmazott szankció alapot ad az EJEB-hez forduláshoz.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen feltárta, a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként okszerű következtetéseket levonva hozta meg ítéletét. Jogszerűen telepítette a bizonyítási terhet az alperesre és helyesen állapította meg, hogy nem tudta igazolni azt, hogy bármilyen valós ténybeli alapja lenne annak, hogy neonácinak nevezte a pártot, mint ahogy azt sem, hogy a kitétel ne lenne indokolatlanul bántó, sértő.

Nem vitatta a jogvitában, hogy az alperes nem a véleményét fejtette volna ki, ekként érthetetlennek tartotta azt a hivatkozást, hogy a felperesnek kellett volna bizonyítani, hogy az alperes tényállítása valótlan. Nem vitatta azt sem, hogy közszereplőként a vele szemben megnyilvánuló kritikai megnyilvánulások köre igen tág, de azt semmilyen bírói gyakorlat nem mondja ki, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a közszereplők, a közhatalom gyakorlóinak védelmében egyáltalán ne lenne korlátozható. A bírói gyakorlat megszabta azokat az egységes és következetes kereteket, amelyek a közélet szereplőiről alkotott véleményközléseknek is gátat szabnak, ezért nem lehet szó arról, hogy az elsőfokú bíróság a köz azon jogát csorbítaná, miszerint joga van minden véleményt hallani. A közhatalom gyakorlóival szemben megfogalmazott vélemények sem lehetnek indokolatlanul sértőek, bántóak és nem lehetnek minden ténybeli alapot nélkülözőek. Ugyancsak nem lehet senkit bárminemű ténytartalom nélkül összefüggésbe hozni a közvélemény által egyértelműen elmarasztalt társadalmi jelenséggel.

Az egyértelmű, hogy a neonáci jelző használata sértő, azt pedig, hogy az alperes részéről ezen kifejezés felperesre vonatkozó alkalmazása nem volt indokolatlan és valós ténybeli alappal bírt, az alperesnek kellett volna bizonyítania, ezt azonban bírói felhívás ellenére sem tette meg. Köztudomású tények alapján neonáci voltuk nem igazolható, ekként a személyiségi jogsértés megtörténtének megállapítása helyes volt. Mindemellett a véleménynyilvánítás szabadságának korlátját képezi a jóhiszeműség és a tisztesség követelménye is. Miután a történész alperes kutatási területe a náci ideológia térnyerésének időszakára esik, tökéletesen tisztában kell legyen a náciizmus fogalmával, jellemzőivel, annak hatásaival, ezért nem foghat helyt azon álláspontja, hogy szándéka nem volt más, mint felhívni a figyelmet a mai szélsőjobbnak a történelem meghamisítására irányuló szándékára. Az alperesnek tudnia kellett azt is, hogy a vele készített interjú során a felperes álláspontját nem fejthette ki, mint ahogy azt is, hogy a műsor nem vitaműsor volt. Történészként tisztában kellett lennie azzal, hogy maga sem tud semmilyen olyan konkrét körülménnyel előállni, amellyel a nézetét alá tudja támasztani. A kifejezetten sértő,

durva jelző használata miatt nem bírhat relevanciával az, hogy mi volt véleménynyilvánításának elsődleges szándéka, miután véleményét úgy kellett volna kifejezni, hogy azáltal más személyiségi jogát ne sértse. A neonáci jelző felperesre aggatását a beszélgetés során semmi nem indokolta.

Az elsőfokú bíróság által alkalmazott elégtételadás pedig olyan objektív jogkövetkezmény, amelyről a jogsértés megállapítása esetén szükséges rendelkezni, ez irányú kérelem esetén ekként az alperes ezen ítéleti rendelkezést is alaptalanul kifogásolja.

A fellebbezési ellenkérelemre előterjesztett válasziratában az alperes nem értett egyet azzal, hogy a neonáci kifejezés általában lenne sértő, miután vannak, akik ezt büszkén vállalják. A kifejezés használata nem tiltható, mert létező jelenséget ír le. Megítélése szerint a felperes neonáiként való aposztrofálása egy tényekkel és szakmai érvekkel alátámasztott értékítélet. Példákat felsorolva kívánta alátámasztani azt, hogy a felperes miért nevezhető neonáci pártnak. E körben hivatkozott a történelemhamisításra, továbbá arra is, hogy a felperes durván, olykor alpári módon zsidózó antiszemita párt, a cigánykérdést genetikai problémának tartja és rendőri eszközökkel, vagy a paramilitáris ... megfélemlítő eszközeivel akarja azt megoldani, vezetőik a cigányok ellen uszítanak, ennek igazolásaként nyilatkozataiból idézett.

Ezen válasziratra adott nyilatkozatában a felperes egyrészt kifogásolta az alperes által megtett, a pártra vonatkozó elfogadhatatlan minősítést, másrészt hivatkozott arra, hogy az alperes sem ezen beadványában, sem az elsőfokú eljárás során nem tudta tényadatokkal alátámasztani a felperesi pártot nagy nyilvánosság előtt neonácinak tituláló véleményét, a feltételezéseire alapozott akkor, amikor a per tárgyává tett kijelentést használta. Miután nincsenek olyan tények, amelyekkel véleményét alá tudná támasztani, az jogsértő.

További válasziratában az alperes kifejtette, hogy a felperes a neonáci terminus technicus-ra tett megállapításait nem vitatta, ezzel elismerte azt, hogy a neonáci ellenség létezik, arra más kifejezés nincs. A sérelmezett kifejezés a manapság ébredező Horthy-kultusz kontextusában hangzott el, mely ébredezésben a felperes szerepet vállal. Nem vitatta azt sem, hogy Horthy országlásának utolsó időszaka a magyarországi nácizmus tombolásának időszaka volt. Miután a politikai párt élesebb kritikát tartozik elviselni a közügyek vitathatósága és a szólásszabadság érdekében, az adott kontextusban nem lehetett indokolatlan a felperessel összefüggésben a sokak számára sértő neonáci kifejezés használata.

Az alperes fellebbezése alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a jogvita megítélése során elsősorban arra kíván rámutatni, hogy az alperes félreértelmezte a felperes kereseti kérelmét, amikor azt a szólásszabadság elfojtására, a neonáci szóhasználat megtiltására irányuló kérelemként értékelte. Ezzel szemben a felperes azért fordult személyiségi jogvédelemért a bírósághoz, mert megítélése szerint az alperes egy minden alapot

nélkülöző, a társadalom által egyértelműen elítélt, sértő jelzőt használt a felperesi pártra vonatkozóan.

Az elsőfokú bíróság ezen kereseti kérelem elbírálása során hibát követett el akkor, amikor arra fektette a hangsúlyt, hogy a felperes a kereseti kérelmét alátámasztó állításait kellőképpen bizonyította-e, holott a jogvitában a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében nem a felperest, hanem az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy véleménynyilvánítása nem volt önkényeskedő, minden alapot nélkülöző értékítélet. Az alperes az elsőfokú eljárás során ezen bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. Bár kétségtelen, hogy nem lehetett elvonatkoztatni azoktól a tanulmányoktól, amelyeket véleménye alátámasztásául, hivatkozási alapként hozott fel - amely tudományos igényű publikációkat az elsőfokú bíróság értékelt és elemzett is -, azonban megfelelő bizonyítékként értékelni e körben azt nem lehetett, hogy az alperes ezen tudományos igényűnek ítélt munkákban kifejtett álláspontokkal azonosult. A fellebbezési eljárás során becsatolt válasziratokban foglaltak, ahol is már konkrétumokat jelölt meg az alperes a kifogásolt jelző használatának megalapozottságát alátámasztandó, a Pp. 235. § (1) bekezdése értelmében nem voltak figyelembe vehetők.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság elmulasztotta figyelembe venni azt, hogy nem csupán a Horthy szobor felállításának kérdése volt társadalmi vitaként minősíthető, de értékelnie kellett volna annak tényét is, hogy az alperes a tévényilatkozata során ebbe a vitába emelte be a felperest, mintegy hivatkozási alapként. Nem volt kétséges az, hogy azon vita során került megemlítésre és minősítésre a felperesi párt, amely a Horthy kormányzó szobra körül alakult ki, ez pedig egy olyan társadalmi, történelmi vita, amelyben a bíróság nem foglalhat állást. Társadalmi, politikai, tudományos, közéleti, művészeti vita eldöntése ugyanis nem képezheti a bíróságok feladatát, arra sincs jogszerű lehetőség, hogy történelmi események vonatkozásában, bizonyítás eredményeként a bíróság ezekben a kérdésekben állást foglaljon.

A perben a kiemelt védelmet élvező szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alapjog állt szemben a személyiségi jogvédelemhez fűződő alapjoggal. Az elsőfokú bíróság azzal, hogy a személyiségi jog megsértését megállapította, állást foglalt egy olyan történelmi vonatkozású kérdéskörben, ami nem képezhetette polgári jogi jogvita tárgyát, különösen olyan körülmények között, amikor a neonáci fogalom sem társadalmilag, sem történelmileg nem tisztázott. A neonáci kifejezést ugyanis nem lehet analóg módon használni a nácizmussal. A jelenlegi történelmi körülmények között az eszmerendszerek újabb jelentést, értelmezést kapnak a társadalmi-történelmi változások tükrében, amelyek tárgyában a történészek, politológusok állandó vitát folytatnak, így a neonácizmus fogalma sem nyert még egyértelmű meghatározást.

Az nem képezheti vita tárgyát, hogy abban az esetben, ha bárki a perbeli jelzőhöz hasonlóan súlyos, erősen minősítő kifejezést használ, akkor az érintett részéről joggal elvárható az, hogy a kifejezés használatának indokát adja és azt kellőképpen

alátámassza. Ezzel az alperes a perben adós maradt. Történt ugyan utalás számos történész tanulmányára, illetve kifejtette azt is, hogy nem eldöntött kérdés az, miszerint a neonáci kifejezés milyen jelentéstartalommal bír ténylegesen. A peradatok szintén ezt támasztották alá, ugyanis a perben megjelölt történészek között sincs egységesen kialakított, egyértelmű álláspont arra vonatkozóan, hogy a neonáci kifejezés milyen tartalmat hordoz, milyen magatartással azonosítható.

A másodfokú bíróságnak határozott az álláspontja abban, hogy nem a bíróság az a fórum, ahol ítéleti szinten kell döntenie arról, hogy egy adott társadalmi, történelmi vitában melyik félnek van igaza, melyik nézet az elfogadható, különösen akkor, ha egy politikai párt megítéléséről van szó annak tükrében, hogy milyen magatartást tanúsított, milyen jelenségekkel hozható összefüggésbe, milyen megnyilvánulásai voltak. Ezen kérdéskörben történő állásfoglalásra az elsőfokú bíróságnak nem volt jogszerű lehetősége.

A másodfokú bíróság szükségesnek tartja annak hangsúlyozását, hogy a jogvitában meghozott döntésének lényege nem az, hogy jogkövetkezmények alkalmazása nélkül, jogszerű lehetőség van a neonáci jelző alkalmazására. A Fővárosi Ítéltáblának abban a kérdésben kellett döntenie, hogy az adott körülmények között a felperesi politikai párt a bíróság előtt alappal kifogásolhatja-e a számára sértőnek tartott neonáci jelző használatát az adott műsorban elhangzott alperesi megnyilatkozás miatt. Ebben a kérdésben azonban a bíróság épp egy történelmi jelenség, annak megítélése körében kialakult éles történelmi vita miatt nem foglalhatott állást, így ítéleti szinten nem hozhatott döntést, emiatt a kereset elutasításának volt helye. Egységes a személyiségvédelmi perekben követett azon ítélkezési gyakorlat, miszerint a társadalmi, politikai, művészeti vagy szakmai kérdésekben keletkezett vitában kifejtett álláspontok helytállóságáról a bíróságok nem hivatottak döntenie. Ekként az alperes által a felperesnek tulajdonított történelem szemléletet, annak minősítését, bírálatát a felperes személyiségvédelmi per keretében nem sérelmezheti, még abban az esetben sem, ha az alperes a nézetei valóságtartalmát nem igazolta.

Fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján egészben megváltoztatta.

A perköltségviselés tárgyában a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében határozott, és a pervesztes felperest kötelezte a Pp. 217. § (1) bekezdésében meghatározott teljesítési határidő kikötése mellett az alperes javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján meghatározott mértékű ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére. A 4/A. § (1) bekezdése értelmében az ügyvédi díj 3. §-ban meghatározott összege a tevékenység ellenértékét terhelő általános forgalmi adó összegét nem tartalmazza, ezért azt a másodfokú bíróság a díj összegén, mint adóalapon felül számította fel.

A felperes az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdés d) pontja alapján teljes személyes illetékmentességet élvez, így az Itv. 62. § (1) bekezdés b) pontja alapján

tárgyi illetékfeljegyzési jogos perben az eljárási illeték megfizetésére nem volt kötelezhető, azt a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2014. január 28.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hercsik Zita s.k.
előadó bíró

Dr. Kisbán Tamás s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő